

TEEMANT SAAR

TEEMANT SAAR

Mängureeglid

Teemantsaar on arutelul põhinev lauamäng, mis annab mängijatele võimaluse mõtiskleda rände, paguluse ja integratsiooni teemadel. Mäng võimaldab osalistel paremini mõista väljakutseid, millega pagulas- ja rändetaustaga inimesed uues ühiskonnas silmitsi seisavad, aga ka mõtestada nende panust ühiskonnas. Mäng on sobilik noortele vanuses 12–19 eluaastat.

- Mängu mängimiseks on vaja mänguvahendeid, taimerit (nt telefonis) ja mängunuppu, millega laual liikuda.
- Soovitatav mängu kestvus: 45 min
- Mängijate arv: 4-6

Mängus on kuus erinevat teemakategooriat. Igal kategoorial on kaartidel oma värv ja sümbol:

Eriruudud

Kui jõuate mänguruudule "Vali kaart", saab mängija, kelle kord on küsimus ette lugeda, valida, millist kategooriat ta soovib rühmaga arutada.

Mänguruudule "Oluline fakt" jõudes valib mängija ühe infokaardi. Infokaardil küsimust ei ole, selle asemel leiata sealt mõne termini või mõiste, mis on oluline (sund)rändest ja integratsioonist rääkimiseks. Kaardil olev info loetakse rühmas ette ja seejärel liigutakse edasi järgmisele mänguruudule.

Kuidas mängida

- Sorteerige kaardid hunnikutesse vastavalt kategooriatele
- Valige üks mängija, kes alustab mängu
- Mängija liigub "START" nupust esimese mänguruuduni. Mängija valib kaardi, mis vastab mänguruudul olevale värvile/sümbolile
- Mängija loeb kaardil oleva aruteluküsimuse rühmale ette. Käivitatakse taimer. Kõigil rühmaliikmetel on kaks minutit, et vastusele mõelda. Vastuste nuputamisel võib kasutada ka paberit
- Rühmaliikmed jagavad üksteisega oma vastuseid
Valikuline: kui soovite mängu punktide peale mängida, saab grupp otsustada, kelle vastus oli kõige parem
- Liigutage nupp järgmisele mänguruudule. Lugege küsimusi ette kordamööda, ringis päripäeva
- Mäng lõpeb, kui jõutakse lõpuruudule VÕI kui ruumis mänguks kokkulepitud aeg lõpeb

**TEEMANT
SAAR**

Teemantsaare keel on minu jaoks paras väljakutse. Mõnikord on minul ja teistel siinsetel inimestel keeruline üksteist mõista, mistõttu on mul raske tunda end osana kogukonnast.

- Keel on oluline, kuid see on ainult üks suhtlemisviis. Millisel viisil inimesed veel omavahel suhelda saavad?

Mina ja mu õde ja mina käime Teemantsaare keeletundides ja meil läheb väga hästi! Me õpime hoolega ja tahame seda keelt kasutada ka väljaspool klassiruumi.

- Kas teil on ideid, kus saaksime keelt harjutada?

Uue keele õppimine võtab aega. Teemantsaare keeles on palju tähti ja häälikuid, mida minu emakeeles pole. Nendega harjumiseks pean keelt kasutama.

- Mis on teie arvates võõrkeele õppimise juures kõige keerulisem?

Püüan harjutada Teemantsaare keelt, kuid mõnikord teen vigu. Kardan, et inimesed hakkavad naerma, kui ma midagi valesti ütlen.

- Kuidas saaksime julgustada inimesi rääkima ka siis, kui nende keeleoskus pole veel täiuslik?

Kui ma pärast kooli koju kõndisin, karjus üks mees mulle midagi õelat, sest ma olen välismaalane. See tekitas minus ebakindlust ja hirmu.

- Solvavate märkuste tegemine pole kunagi lubatud! Kuidas käituksite teie, kui kuulete, et kellegi kohta tehakse tänaval õelaid märkusi?

Minu jaoks on kõige parem Teemantsaare keelt õppida nii, et suhtlen sõpradega koos lõbusalt aega viites. Meil hakkavad ideed otsa saama, mida põnevat teha ja kuhu minna.

- Mõelge sellele, kus te elate. Mida saavad sõbrad koos teha, et samal ajal ka keelt harjutada?

Kas teate, et maailmas räägitakse üle 7100 keele? Hämmastav, kas pole?! Teate, mul on teile ülesanne...

- Kui mitut keelt peale oma emakeele oskate nimetada?

Erinevates ühiskondades ja kultuurides on erinevad arusaamad soorollidest: mida sugupooltelt oodatakse või mida tähendab olla naine või mees – näiteks kuidas tuleks rääkida, käituda või riietuda.

- Kuidas saaks erineva kultuuritaustaga inimesed teie arvates säärase erinevate arusaamade üle rahumeelselt arutleda?

Ma olen sündinud Teemantsaarel, kuid siin elavad inimesed on erineva päritoluga ja räägivad mitmeid keeli! Teist keelt õppida oleks väga tore, see annaks võimaluse teisi kultuure paremini mõista.

- Millist keelt tahaksite järgmisena õppida ja miks?

Mu sõpra kiusatakse tema nahavärvi pärast. Kiusajad teevad rassistlikke ja solvavaid märkusi. See ei ole normaalne! Me ei tohiks üksteist tõrjuda ega diskrimineerida.

- Inimesed on välimusest ja mõtteviisilt erinevad, aga me kõik oleme inimesed. Nimetage 5 asja, mis on meil kõigil ühist! Näiteks tahame me kõik, et meil oleks turvaline elukeskkond.

Olen leidnud Teemantsaarelt palju uusi sõpru. Mõned on pärit kaugelt, teised lähiriikidest. Osade inimeste lood siia kolimisest on rõõmsad, teiste omad kurvad.

- Inimesed lahkuvad oma kodumaalt mitmel erineval põhjusel. Milliseid põhjuseid oskate nimetada?

Põgenesime hiljuti perega Teemantsaarele. Näib, et mõned inimesed pelgavad meiega suhelda, kuid enamik kogukonnast on olnud külalislahked ja ütlevad, et me ei pööraks negatiivsetele märkustele tähelepanu.

- Miks on mõnel inimesel pagulastest negatiivne ettekujutus?

Põgenesime perega Teemantsaarele nädala eest. Me saime kodumaalt kaasa võtta vähe asju ja nüüd peavad minu vanemad siin leidma hädavajaliku meie uue kodu jaoks.

- Millised asjad on teie arvates kõige vajalikumad esemed uues riigis elu taasalustavale perekonnale?

Eluase on inimõigus. See tähendab, et kõigil peaks maailmas olema turvaline elukeskkond: koht, kus nad tunnevad end turvaliselt, kus neil on toitu ja riideid ning juurdepääs arstiabile ja sotsiaalteenustele.

- Milliseid teisi inimõigusi te teate?

Teemantsaarele tulles ei teadnud ma selle saare kohta eriti midagi. Kas me hakkame elama linnas või maal, kas seal on ka teisi lapsi? Mul oli palju küsimusi ja ma kujutasin tihti meie uut kodu vaimusilmas ette.

Igäühel on erinev ettekujutus unistuste kodust. Milline on teie ettekujutus?

Mõnes riigis võivad normid ehk kirjutamata reeglid olla teistsugused kui Teemantsaarel. Näiteks erineb kultuuriti, kuidas kedagi tervitada või kas toas võetakse jalanõud ära. Sellegipoolest on oluline neid norme tunda.

Milliseid kirjutamata reegleid oskate oma riigi kohta välja tuua?

Ma kolisin Teemantsaarele alles hiljuti ja ma alles õpin seda kultuuri tundma. Ma soovin kiiresti kohaneda, kuid see on tihtipeale väsitav, sest kõigi suhtlusnormide meelespidamine nõuab palju energiat.

Kuidas saaksime aidata hiljuti uude riiki kolunud inimesel kohalikud kombed, tavad ja reeglid selgeks saada?

Kui inimesed kodumaalt põgenevad, saavad nad sageli kaasa võtta vaid väikese koti. Mõnel inimesel on olnud aega mõelda, teistel on olnud võib-olla vaid mõni minut, et oma kõige olulisemad asjad kokku pakkida.

Kui te peaksite oma kodust ootamatult lahkuma ja saaksite kaasa võtta ainult 3 asja, siis mis need oleksid?

Meie naabrid ei suhtu meisse hästi ja teevad märkusi stiilis "minge tagasi sinna, kust te tulite". See teeb meid väga kurvaks. Inimesed ei peaks üksteist niimoodi kohtlema.

Mida saate lohutuseks öelda inimesele, kellele tehakse solvavaid märkusi?

Olude sunnil kodumaalt lahkumine on väga valus kogemus. Inimesed jäävad ilma oma senisest elust, sõpradest ja saavutustest. Isegi kui sa jõuad turvalisse kohta, võid end uues riigis tunda üksildaselt, mistõttu on oluline, et leiaksid sõbrad, kes aitavad sul uues kodus kohaneda.

Mõelge sellele, kus te elate. Milliseid kohti te näitaksite kellelegi, kes on äsja siia saabunud?

Tahaksin vabal ajal Teemantsaarel siinse kogukonna heaks midagi teha. Oma kodumaal aitasin pärast kooli varjupaigas loomade eest hoolitseda. Mulle meeldiks ka siin vabatahtlikuna panustada!

Kuidas saab teie kodukohas vabatahtlikuna kaasa lüüa?

Uue kooliga kohanemine võib olla keeruline. Rändetaustaga õpilased peavad õppima uut keelt ja kohanema uue kooliga. Uus tulija võib ka muretseda teiste sekka sobitumise ja sõprade leidmise pärast.

Kuidas saaksite äsja saabunud õpilases tekitada tunde, et ta on teretulnud?

Teie klass saab rahalise toetussumma, et harida koolikaaslast muu keele- ja kultuuritaustaga inimeste diskrimineerimise teemal.

Kuidas saaks seda raha kasutada kampaaniaks, mis tõstab teadlikkust diskrimineerimisest? Olge loomingulised!

Miljonitel lastel üle maailma ei ole võimalik koolis käia. See on tõsine probleem, millega valitsused ja rahvusvahelised organisatsioonid tegelevad, kuid pikk tee on veel minna.

Miks on oluline, et lastel ja noortel oleks juurdepääs haridusele?

Meedias kujutatakse pagulasi mõnikord haavatavana või ohuna ühiskonnale. Tegelikult toovad nad oma kodumaalt kaasa oma erilise kultuuri ning nende seas on paljude elualade esindajaid, näiteks kunstnikud, õpetajad, õmblejad, teadlased, meditsiinitöötajad, insenerid jne.

- Kujutage ette, et te töötate ajalehes ja peate kirjutama positiivse leheloo pagulaste kohta. Millist pealkirja te kasutaksite?

Negatiivsetele stereotüüpidele toetuv arusaam pagulastest võib kaasa tuua diskrimineerimise ja hoiakud, mille tõttu võib neil töö leidmine raskeks osutuda.

- Mida me saame teha selleks, et olla teadlikumad oma eelarvamustest ja stereotüüpidest?

ÜRO säästva arengu tegevuskavas aastani 2030 on 17 eesmärki. Üks eesmärkidest on kvaliteetse hariduse tagamine, mille eelduseks on turvaline ja hea koolikeskkond kõigile lastele.

- Kuidas saaksime aidata kaasa sellele, et kõik tunneksid end koolis hästi?

Kolisime perega Teemantsaarele, sest meie kodumaal ei ole turvaline. Meie koduriigis töötas minu isa kunstnikuna ja ema teadlasena.

- Mõelge oma riigi peale. Mis kasu võib olla sellest, kui siia tulevad tööle inimesed erinevatelt elualadelt?

Rände- ja pagulaskogemusega inimestel, nagu kõigil teistelgi, on palju erinevaid andeid, oskusi ja unistusi tööelu kohta.

- Milline on teie unistuste töö ja miks?

Palju on kirjutatud raamatuid ja tehtud dokumentaalfilme erinevatest kultuuridest ja traditsioonidest, nende sarnasustest ja erinevustest. Näiteks on filmide ja raamatute kaudu võimalik teada saada erinevate riikide ja kultuuride pühadekommete kohta.

- Kui hästi tunnete teisi kultuure? Kirjeldage ühte tähtpäeva, mida tähistatakse mõnes teises kultuuris.

Teemantsaarel tähistatakse pühi, mida minu kodumaal polnud. Minu jaoks on väga põnev võtta nende tähistamisest osa ja õppida uusi tähistamiskombeid!

- Kuidas kirjeldaksite oma lemmikpüha kellelegi, kes pole sellest kunagi kuulnud?

Minu kodumaal on tavaline, et naabrid suhtlevad ja sõbrustavad omavahel. Mulle tundub, et Teemantsaarel ei ole nii tavaks.

- Naabritevahelised suhted on erinevates kultuurides ja riikides väga erinevad. Huvitav, miks?

Teemantsaarel on inimesi erinevatest riikidest ja kultuuridest. Meil on teineteiselt palju õppida, kuidas mõtleme ja asju teeme.

- Mitmekultuurilises ühiskonnas elavad koos erineva kultuuritaustaga inimesed. Kuidas rikastab teie arvates mitmekultuurilises ühiskonda?

Uude riiki kolimine tähendab kõigi sealsete reeglite ja eluga harjumist. Kujutage ette, et kolite välismaale õppima ja kogete nn kultuurišokki ehk raskusi uue kultuuriga kohanemisel.

- Millega võiks teie arvates olla uues riigis raske harjuda?

Mõnikord teevad inimesed teiste kohta stereotüüpseid oletusi, näiteks, et tema päritolu, riietumisviis või sugu määravad ära selle, kes ta on või kuidas ta mõtleb.

- Miks võib eeldus, et samast riigist pärit inimesed on kõik ühesugused, olla teie arvates eksitav?

Mõistel "kultuur" on mitmeid seletusi. Üks võimalus on mõelda sellest kui erinevate inimrühmade omanäolisest eluviisist, mida iseloomustavad erinevad väärtused ja traditsioonid.

- Mis on teie kultuuris inimeste jaoks oluline?

Igal aastal juunikuus tähistatakse üleilmset pagulaste päeva. Paljudes riikides korraldatakse üritusi, et näidata toetust inimestele, kes on pidanud oma kodumaalt lahkuma.

- Millise ürituse korraldaksite oma koolis üleilmsel pagulaste päeval pagulaste toetuseks?

Igal aastal juunikuus tähistatakse üleilmset pagulaste päeva. Paljudes riikides korraldatakse üritusi, et näidata toetust inimestele, kes on pidanud oma kodumaalt lahkuma.

- Millise ürituse korraldaksite oma koolis üleilmsel pagulaste päeval pagulaste toetuseks?

2018. aastal korraldas ÜRO haridus-, teadus- ja kultuuriorganisatsioon UNESCO veebikampaania #RightToEducation, et näidata, kui oluline on, et kõigil inimestel oleks ligipääs haridusele. Eesti Inimõtiguste Keskus korraldas kampaania "Erinevus rikastab", mis juhtis tähelepanu võrdsete võimaluste loomisele ühiskonnas.

- Millise #hashtagi looksite teie kultuurilise mitmekesisuse tähistamiseks?

Kui ma lõunasöögiks järjekorras seisin, püüdsid mõned minust ette trügida. Selgitasin, et tuleb oodata oma korda, sest järjekorras ootamine on Teemantsaarel kirjutamata reegel ehk norm.

- Millised teie ühiskonnas kehtivad normid teile veel pähe tulevad?

Minu sõber vajab Teemantsaare keele õppimiseks õppematerjale, kuid nende hinnad võivad siinsetes poodides olla väga kõrged.

- Kust leiavad inimesed teie riigis taskukohasemaid keeleõppematerjale?

Minu vennal valutab kõht ja ta peab arsti juurde minema. Meie vanemad ja arst peavad kindlasti üksteisest aru saama, kuid me ei räägi veel kohalikku keelt.

- Kuidas saab arstiga suhelda, kui keeleoskus puudub?

Otsin endale Teemantsaarel hobi. Mulle meeldib joonistada, laulda ja käsitööga tegeleda. Soovin kohtuda sarnaste huvidega inimestega, kuid ma ei tunne siin eriti kedagi ega räägi veel kohalikku keelt.

- Mõelge hobidele, millega te vabal ajal tegelete. Mida saate soovitada kellelegi, kes ei räägi veel Teemantsaare keelt, kuid soovib suhelda?

Tahame korraldada suvelaagri, et eri riikide lapsed ja Teemantsaare lapsed saaksid kokku ja õpiksid teineteise kultuuri tundma.

- Milliseid mängu, harjutusi või tegevusi võiks selles laagris läbi viia? Olge loomingulised!

Tahame korraldada suvelaagri, et eri riikide lapsed ja Teemantsaare lapsed saaksid kokku ja õpiksid teineteise kultuuri tundma.

- Milliseid mängu, harjutusi või tegevusi võiks selles laagris läbi viia? Olge loomingulised!

Kui pidin oma kodust põgenema, ei saanud ma sooja mantlit kaasa võtta. Teemantsaarel on talv on tulemas ja siin hakkab külmaks minema. Mul on vaja uut mantlit, kuid kallid ost ei mahu mu eelarvesse.

- Kust leida riideid, mis on odavamad, kuid kvaliteetsed?

Saabusin just Teemantsaarele õppima ja ei tea tegelikult, kust midagi leida. Ma käisin koolis tutvumispäeval, mis oli kasulik, aga soovin, et keegi tutvustaks mulle ka linna.

- Kui keegi tuleb teie kodulinna kooli õppima, siis milliseid kohti on teie arvates oluline talle näidata?

Siiani olen käinud Teemantsaarel ainult kahes suurimas linnas. Tahaksin riiki rohkem näha, kuid ma ei tea, kust alustada.

- Mõelge oma riigi peale. Valige 2 kohta, mida teie arvates tuleks väljaspool suuremaid linnu kindlasti külastada. Põhjendage!

Juurdepääs informatsioonile on inimõigus, internetiühendus tagab sellele juurdepääsu. Osade riikide valitsused piiravad inimeste õigust internetis teavet otsida ja avaldada.

- Miks on oluline, et inimestel oleks juurdepääs informatsioonile internetis?

Esiailgu oli Teemantsaarel keeruline ringi liikuda. Raske oli meeles pidada, millise bussiga sõita ning kus on parimad kohad erinevate toidukaupade ostmiseks ja vaba aja veetmiseks.

- Kui te teeksite oma elukoha kohta kaardi, et näidata sealseid kõige olulisemaid kohti, siis millised 3 kohta te kaardile märgiksite?

Talved Teemantsaarel võivad olla väga pikad ja pimedad. Minu jaoks on see raske, sest ma olen harjunud teistsuguse kliimaga.

- Mida soovitaksite sellise ilmaga toimetulemiseks?

Teemantsaarele saabumisest saadik olen proovinud palju toite, mida minu kodumaal ei ole. Suur osa on mulle maitsetu, kuid ma ei mäleta ühegi nime.

- Kirjeldage oma lemmiktoitu selle nime ütlemina.

Kui inimesed kolivad uude riiki, toovad nad kaasa ka oma traditsioonid ja toidu. Hea viis kultuuri tundma õppida on süüa mõnda kohalikku toitu!

- Millist teisest riigist pärit toitu, mida te varem söönud pole, tahaksite maitsta? Miks?

Kliimamuutus ei ole halb mitte ainult keskkonnale, vaid ka selle mõju kogevatele inimestele. Maapind muutub liiga kuivaks või liiga märjaks. Tormid lõhuvad kodusid ja ilmaolud on äärmuslikud.

- Kuidas võivad kliimamuutused teie meelest mõjutada Teemantsaare inimeste elu?

Eelmisel talvel nägin esimest korda oma silmaga lund. See oli omamoodi hirmutav, sest ma ei teadnud, kuidas riietuda. Sel talvel tahan talverõõmudest osa saada!

- Milliseid lõbusaid talviseid tegevusi võiksin ette võtta ja kuidas nendeks valmistuda?

Minu arvates on taaskasutus väga oluline. Paljud mu sõbrad siin Teemantsaarel ei tea, kuidas seda teha.

- Kuidas ja mida teete teie keskkonna hoidmiseks igapäevaselt? Kuidas selgitaksite nende tegevuste vajadust inimesele, kes seda ei tee?

Kogu maailmas on toit seotud jagamise ja kogukonnaga. Mõnes mõttes on toit nagu keel, kuid seda edastatakse maitsete ja lõhnade kaudu.

- Miks on teie arvates toit kultuuri jaoks oluline? Missugused on teie riigi erilised toidukombed?

Minu sõbral oli suurepärase idee viia omavahel kokku Teemantsaarel sündinud inimesed ja need inimesed, kes on siia kolinud teistest riikidest. Ta korraldas festivali, kus pakuti toitu mitmelt poolt maailmast.

- Kuidas korraldaksite oma koolis sarnase kultuuriürituse?

Tahaksin korraldada matka Teemantsaare kaunisse loodusesse. Selleks peaksin tundma õppima siinset loodust, mis erineb minu kodumaa loodusest.

- Mida on teie arvates oluline teada enne loodusesse minekut?

Oleme planeerimas metsamatka inimestele, kes on Teemantsaarel uued. Siinne loodus erineb nende kodumaa loodusest.

- Milliseid tegevusi oleks teie arvates tore selle grupiga läbi viia?

Mis on propaganda? Propaganda on teatud tüüpi suhtlus, näiteks pildid, tekstid või kõne, mille eesmärk on panna inimesi millegi või kellegi suhtes teatud viisil tundma või mõtlema. Propagandaks kasutatav teave on sageli poliitiline ja võib olla raske mõista, kas see on tõene või vale. Oluline on esitatavas materjalis fakte kontrollida.

Kes on inimõiguste kaitsja? Inimõiguste kaitsja on inimene, kes seisab inimõiguste eest. Mõned inimesed töötavad inimõiguste nimel seal, kus nad elavad, teised teevad koostööd rahvusvahelisel tasandil. Nende tegevus võib olla koolis inimõigustest teavitamine, abi osutamine juriidilistes küsimustes, uuringute läbiviimine ja maailma juhtidega suhtlemine.

Kes on pagulane? Pagulane on inimene, kes on pidanud oma riigist lahkuma. See võib olla tingitud erinevatest põhjustest, näiteks sõjast, näljast või loodusõnnetusest. Mõnikord peavad inimesed oma riigist põgenema, kuna on oht, et neid kiusatakse taga rassi, usu, rahvuse, poliitiliste vaadete või teatud sotsiaalsesse rühma kuulumise tõttu.

Pagulaste andmed. ÜRO pagulaste ameti (UNHCR) andmetel on maailmas üle 100 miljoni sunniviisiliselt ümberasustatud inimese, kes on sunnitud lahkuma oma kodust või kodupiirkonnast. Vähem kui 10% maailma pagulastest elab Euroopa Liidus (see on 0,6% EL-i elanikkonnast).

i

Kes on riigisiselt ümberasustatud isik? Riigisiselt ümberasustatud isik on inimene, kes on pidanud konflikti, vägivalda või inimõiguste rikkumiste tõttu kodust lahkuma. Erinevalt pagulastest elavad riigisiselt ümberasustatud isikud oma kodumaal mõnes turvalisemas piirkonnas.

i

Kes on varjupaigataotleja? Varjupaigataotleja on isik, kes otsib rahvusvahelist kaitset tagakiusamise ja tõsiste inimõiguste rikkumiste tõttu, kuid ootab veel otsust oma varjupaigataotluse kohta. Kui varjupaigataotleja taotlus rahuldatakse, tunnustab riik teda pagulasena.

i

Mis on vähemus? Vähemus on inimirühm, mis moodustab vähem kui poole riigi elanikkonnast. Näiteks rühm, kes räägib teist keelt kui enamik elanikkonnast, kes praktiseerib mõnda muud religiooni või kellel on erinevad rahvuslikud või kultuurilised traditsioonid.

i

Kes on migrant? Migrant ehk sisserändaja on inimene, kes kolib vabatahtlikult teise riiki õppima või tööle, et pakkuda endale ja/või oma perele paremat elu või kogeda uut seiklust. Sunniviisiline ränne tähendab aga seda, et inimene on sunnitud oma kodust ära kolima, mitte seda, et ta lahkub omal valikul.

i

Mis on diskrimineerimine? Diskrimineerimine tähendab, et inimest või inimirühma koheldakse ebaõiglaselt soo, religiooni, kultuuri või muude tunnuste tõttu. Rassism on see, kui kedagi individuaalselt või rühmana diskrimineeritakse rassi alusel. Vaatamata sellele, et tänapäeval kehtivad paljudes riikides nn diskrimineerimisvastased seadused, võib nende rakendamine praktikas olla keeruline.

i

Mis on inimõigused? Inimõigusi võib kirjeldada kui põhiõigusi ja -vabadusi, mis kuuluvad igale inimesele maailmas, näiteks õigus haridusele, õigus mõtte-, arvamus- ja sõnavabadusele ning võrdsele kohtlemisele. Kõik inimesed maailmas peavad austama üksteise õigusi, isegi kui tegelikkuses see alati nii ei ole.